

Energie in de Alblasserwaard

Bouwen aan het energiesysteem van morgen

Inleiding

De energietransitie in de Alblasserwaard gaat naast het opwekken van duurzame energie ook over het goed organiseren van het regionale energiesysteem. Deze verandering hangt samen met ontwikkelingen in de energievoorziening. Fossiele brandstoffen zijn niet meer vanzelfsprekend. We zijn afhankelijk van andere landen voor energie en ontwikkelingen in de wereld maken de energievoorziening minder zeker. Ook willen we de uitstoot van CO₂ verminderen, zodat onze leefomgeving op de lange termijn gezond en leefbaar blijft.

In 2021 maakten de gemeenten Gorinchem en Molenlanden, samen met de provincie Zuid-Holland en Waterschap Rivierenland, afspraken over duurzame energie in de RES 1.0 (Regionale Energiestrategie Alblasserwaard).

Deze strategie maakte onderdeel uit van de landelijke RES-aanpak, waarin regio's bijdragen aan de nationale doelstelling voor duurzame elektriciteitsopwek. De nadruk lag daarbij vooral op zon en wind.

Sindsdien is er veel veranderd. Het elektriciteitsnet raakt voller, energieprijzen zijn minder voorspelbaar geworden en het energiegebruik verandert door de groei van warmtepompen, elektrische auto's en verdere elektrificatie van bedrijven.

Daardoor kijken we breder dan alleen opwek. Het gaat om het geheel: hoe energie wordt opgewekt, opgeslagen, vervoerd en gebruikt. Aandacht voor warmte, mobiliteit, infrastructuur en nieuwe energiedragers zoals waterstof en groen gas is daarbij nodig.

Ook spelen andere belangen een grotere rol. Bewoners en bestuurders hechten waarde aan energiezekerheid, betaalbaarheid en minder afhankelijkheid van energie uit het buitenland. Een energiesysteem dat betrouwbaar is, stabiele prijzen mogelijk maakt en waar regio's zelf meer invloed op hebben, wordt steeds belangrijker.

De centrale vraag is daarom niet alleen hoeveel duurzame energie we opwekken, maar vooral hoe we een systeem bouwen dat betrouwbaar, betaalbaar en uitvoerbaar blijft.

Elektriciteit, warmte, mobiliteit en ruimtelijke keuzes raken steeds sterker met elkaar verbonden. In dit document kijken we naar deze onderdelen in samenhang.

Dit document biedt een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen en bouwstenen voor het energiesysteem van de toekomst in de regio. Het is een eerste stap richting een meer decentraal systeem en bedoeld als gespreksstarter voor verdere samenwerking in de regio.

Portretten uit de regio

De energietransitie speelt zich niet alleen af in beleid en plannen, maar vooral in de praktijk. In de Alblasserwaard werken ondernemers, bewonersinitiatieven, vrijwilligers en organisaties elke dag aan oplossingen voor het energiesysteem van de toekomst.

In dit document staan daarom zes portretten van mensen en initiatieven uit de regio. Hun verhalen laten zien hoe de energietransitie er in het dagelijks leven uitziet — in bedrijven, dorpen, wijken en achter de voordeur.

De portretten:

- *Ondernemen met een vol elektriciteitsnet – ABC Scherm*
- *BLES2032 – een dorp dat zelf aan energie werkt*
- *Samen op zoek naar warmte – De Donken*
- *EnerGiessen – zoeken naar een nieuw collectief*
- *Het warmtenet groeit in de wijk – Gildenwijk*
- *Energiecoaches helpen bewoners op weg*

Inhoudsopgave

Inleiding	Van duurzame energie naar een compleet energiesysteem	Duurzame energiebronnen in de regio	Wat betekent dit voor inwoners en bedrijven?
Vijf inzichten over de energietoekomst	Nieuwe ontwikkelingen in het energiesysteem	Warmte, mobiliteit en ruimte	Samenbouwen aan het energiesysteem voor morgen
Leidende principes	Het elektriciteitsnet en energie-infrastructuur	Samenwerken aan het energiesysteem van de toekomst	Vragen voor het gesprek over de toekomst

Vijf inzichten over de energietoekomst

De energietransitie ontwikkelt zich snel. Nieuwe ontwikkelingen in technologie, energiegebruik en infrastructuur maken dat de opgave er vandaag anders uit ziet dan enkele jaren geleden.

Onderstaande vijf inzichten laten zien hoe het energiesysteem verandert en welke ontwikkelingen daarbij in de regio een belangrijke rol spelen.

De energietransitie wordt een systeemvraagstuk

De focus verschuift van vooral duurzame opwek – zoals in de eerste fase van de RES – naar een integraal energiesysteem. Warmte en mobiliteit waren al langer onderdeel van de energietransitie, maar wat nieuw is, is dat alles steeds meer in samenhang wordt bekeken, inclusief opslag en netcapaciteit.

Het elektriciteitsnet wordt een bepalende factor

Netcapaciteit bepaalt steeds vaker waar woningbouw, bedrijven en energieprojecten mogelijk zijn.

De energiemarkt verandert

Schommelende energieprijzen en momenten van overschot aan duurzame energie maken flexibiliteit belangrijker.

De regio heeft verschillende energiebronnen

Opwek uit zon, windenergie, biogas uit landbouw en warmtebronnen spelen ieder een rol in het regionale energiesysteem.

Samenwerking wordt steeds belangrijker

Het energiesysteem stopt niet bij gemeentegrenzen. Regionale samenwerking tussen overheden, netbeheerders, bedrijven en inwoners wordt steeds belangrijker.

Leidende principes

Om richting te geven aan de keuzes voor het energiesysteem van de toekomst heeft de regio een aantal leidende principes opgesteld. Deze vormen een kompas voor beleid en besluiten.

Eerst besparen

De schoonste energie is de energie die we niet gebruiken. Energiebesparing blijft daarom altijd de eerste stap.

Energie zo dicht mogelijk gebruiken

Energie uit lokale bronnen gebruiken we bij voorkeur eerst in de directe omgeving. Pas wanneer dat niet lukt, wordt deze regionaal of landelijk ingezet. Zo voorkomen we onnodig transport en benutten we energie zo efficiënt mogelijk.

De juiste oplossing op de juiste plek

Niet elke energiedrager past overal. Per situatie kijken we welke duurzame oplossing het beste werkt.

Slim omgaan met het netwerk

We benutten het bestaande elektriciteitsnet zo goed mogelijk, bijvoorbeeld met opslag en flexibel gebruik van energie.

Integraal programmeren

Bij de planning en locatie van nieuwe ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de beschikbare en toekomstige capaciteit van het elektriciteitsnet. Door netbewust te ontwerpen en te bouwen worden energie, ruimte en infrastructuur beter op elkaar afgestemd.

Eerlijk en betaalbaar

De energietransitie moet voor iedereen haalbaar en betaalbaar blijven en inwoners moeten kunnen meedoen en meeprofiteren.

Energie en leefomgeving combineren

Energieprojecten worden waar mogelijk gecombineerd met andere opgaven, zoals natuur, landschap, landbouw en woningbouw.

Samenwerking en draagvlak

De energietransitie wordt uitgevoerd in samenwerking met betrokken partijen en met oog voor maatschappelijk draagvlak. Door samen te werken met inwoners, bedrijven en organisaties ontstaan betere en breed gedragen oplossingen.

Van duurzame energie naar een compleet energiesysteem

Zon- en windenergie vormden de kern van de plannen in de Regionale Energiestrategie. Inmiddels wordt duidelijk dat energie niet los kan worden gezien van andere sectoren. De manier waarop we onze huizen verwarmen, hoe we ons verplaatsen en hoe bedrijven energie gebruiken, heeft allemaal invloed op het energiesysteem.

Elektrificatie speelt daarin een belangrijke rol. De snelle groei van warmtepompen, elektrische voertuigen en geëlektrificeerde industrie vergroot de vraag naar elektriciteit en maakt het verbruik piekgevoeliger.

Elke keuze in de warmtetransitie beïnvloedt de belasting van het elektriciteitsnet, en elk opwekproject heeft gevolgen voor de beschikbaarheid van warmte en flexibiliteit. Een geïntegreerde aanpak – waarin warmtenetten, opslag, lokale opwek en slimme sturing samen worden ontworpen – is daarom essentieel om de klimaatdoelen én de energiezekerheid haalbaar en betaalbaar te houden.

Daarom wordt steeds vaker gekeken naar een integraal energiesysteem waarin verschillende onderdelen samenkomen:

- elektriciteit
- warmte
- mobiliteit
- opslag
- energie-infrastructuur
- nieuwe energiedragers zoals waterstof en biogas

Ook de landbouw speelt hierin een rol. De regio kent een sterke agrarische sector die enerzijds kan bijdragen aan duurzame energieproductie – bijvoorbeeld via mestvergisting voor biogas of zonnepanelen op stallen – en anderzijds zelf ook moet verduurzamen. Het integreren van landbouw in de energiestrategie kan zowel de energietransitie als de stikstofopgave ondersteunen. Mestvergisting kan bijvoorbeeld methaanemissies verminderen én biogas leveren als hernieuwbare energiebron.

Door deze domeinen in samenhang te benaderen, ontstaan duidelijke systeemvoordelen. In een integraal energiesysteem kunnen verschillende energiedragers en toepassingen elkaar aanvullen en ontlasten.

Wanneer oplossingen los van elkaar worden ontwikkeld, bestaat het risico op inefficiënt ruimtegebruik en hogere kosten. Een integrale aanpak maakt juist combinaties en dubbelfuncties mogelijk, waardoor ruimte en middelen efficiënter worden benut. Bovendien is grootschalige uitbreiding van elektriciteitsnetten kostbaar en tijdrovend. Door verschillende energiedragers en functies slim te koppelen en gebruik te maken van opslag, kan de druk op netinvesteringen worden verminderd.

Het energiesysteem moet te allen tijde een betrouwbare energievoorziening kunnen garanderen. Daarbij zal altijd sprake zijn van een mix van lokaal en regionaal opgewekte energie en energie van buiten de regio, zoals wind op zee of kernenergie.

Wanneer in de regio uitsluitend zon en wind worden ontwikkeld, kan dat het systeem kwetsbaar maken.

Daarom is verbreding met andere energiedragers noodzakelijk. Denk bijvoorbeeld aan waterstof of biomassa als buffer, maar ook aan vraagsturing zoals opslag en flexibel energieverbruik.

Door verschillende energiedragers en flexibiliteitsopties te combineren, kan het energiesysteem beter omgaan met schommelingen in vraag en aanbod en blijft de leveringszekerheid ook op lokaal en regionaal niveau geborgd.

Nieuwe ontwikkelingen in het energiesysteem

Sinds de vaststelling van RES 1.0 hebben zich belangrijke ontwikkelingen voorgedaan.

Netcongestie

Het elektriciteitsnet raakt op steeds meer plekken vol. In de Alblasserwaard is sinds 2023 sprake van netcongestie voor de afname van elektriciteit. Dat betekent dat het elektriciteitsnet op bepaalde momenten zijn maximale capaciteit bereikt.

Hierdoor kunnen nieuwe aansluitingen voor bedrijven, woningbouw of energieprojecten niet altijd direct worden gerealiseerd. Voor de verdeling van schaarse transportcapaciteit geldt inmiddels een nieuw prioriteringskader van de ACM. Netbeheerders kunnen daarbij in congestiegebieden capaciteit toewijzen op basis van maatschappelijke prioriteiten. Partijen die bijdragen aan het verminderen van congestie krijgen voorrang, gevolgd door vitale functies zoals zorg en publieke voorzieningen. Basisvoorzieningen zoals wonen vallen in een volgende categorie. Voor kleinverbruikersaansluitingen, zoals woningen en kleine bedrijven, geldt in principe dat zij nog kunnen worden aangesloten, maar ook daar kan de beschikbare ruimte op het net beperkend worden.

Veranderende energiemarkt

De energiemarkt is minder voorspelbaar geworden. Tijdens de energiecrisis van 2022 stegen de energieprijzen sterk. Daarna zijn de prijzen weer gedaald, maar ze kunnen nog steeds sterk schommelen. Ook nu zien we prijsschommelingen. Daarnaast ontstaan er steeds vaker momenten waarop er juist een overschot aan elektriciteit is, bijvoorbeeld op zonnige dagen. Dit vraagt om een energiesysteem dat beter kan omgaan met schommelingen in vraag en aanbod.

Groei van elektrificatie

Warmtepompen, elektrische auto's en elektrificatie van industrie zorgen voor een groeiende vraag naar elektriciteit. Hierdoor ontstaan nieuwe pieken in het elektriciteitsverbruik.

Het elektriciteitsnet en energie-infrastructuur

Een goed functionerend elektriciteitsnet is essentieel voor de energietransitie. Sinds oktober 2023 is er in de Alblasserwaard sprake van netcongestie. Dat betekent dat het elektriciteitsnet op piekmomenten tegen zijn grenzen aanloopt en lokaal de maximale capaciteit bereikt.

Volgens netbeheerder Stedin is er in het gebied ongeveer 175 MW aan transportcapaciteit beschikbaar, terwijl de voorspelde elektriciteitsvraag rond de 130 MW ligt. Op papier lijkt dat voldoende, maar door piekbelasting, regionale spreiding en veiligheidsmarges is de beschikbare ruimte in de praktijk al vrijwel volledig benut.

Uitbreiding van het netwerk

Om de energietransitie mogelijk te maken zijn uitbreidingen nodig in het hele netwerk. In dorpen en wijken worden kabels verwaard en transformatorhuisjes bijgeplaatst. Ook op hoger spanningsniveau zijn knelpunten, zoals bij transformatorstation Alblasserwaard West, waar uitbreiding is voorzien tussen 2035 en 2037.

Rol van station Arkel

Het elektriciteitsstation bij Arkel is een belangrijk knooppunt voor de regio. Vanuit dit station worden onder andere Gorinchem, Molenlanden en omliggende gemeenten van elektriciteit voorzien. Netbeheerders Stedin en TenneT werken aan uitbreiding, met zowel tijdelijke als structurele maatregelen. Een tijdelijke verzwaring moet op korte termijn extra capaciteit bieden tot circa 2027, maar deze ruimte wordt naar verwachting snel benut.

Slimmer benutten en regionale knelpunten

Naast uitbreiding wordt ingezet op slimmer gebruik van het net, zoals energieopslag, flexibiliteit, netbewust bouwen en energiehubs.

Dit speelt ook concreet in Molenlanden-West. Uit onderzoek van Stedin blijkt dat daar circa 25 MW beschikbaar is, terwijl de vraag oploopt naar ongeveer 40 MW in 2027. Door verzwaring van station Zwarte Paard in 2026 en 2027 komt naar verwachting 15 MW extra beschikbaar en wordt het knelpunt opgelost. De situatie raakt aan omliggende gebieden zoals Alblasserdam en de Drechtsteden en vraagt om regionale afstemming. Het is daarbij van belang deze gebieden in samenhang te benaderen en actief toe te werken naar samenwerking, zodat gezamenlijke knelpunten ook gezamenlijk kunnen worden opgelost.

Samen vooruitkijken

Voor de regio blijft het belangrijk om samen met netbeheerders vooruit te kijken en ruimte te maken voor uitbreiding. Gemeenten werken hierin nauw samen met Stedin en TenneT, onder andere rond de verzwaring van station Arkel. Voor Molenlanden-West vraagt dit om het verder organiseren van regionale samenwerking, juist omdat dit gebied raakt aan meerdere regio's en nog geen vaste samenwerkingsstructuur kent.

Ondernemen met een vol elektriciteitsnet – ABC scherm

Over ABC Scherm

In Gorinchem runt Bastiaan de Groot samen met zijn compagnon Arnold Grootendorst ABC Scherm. Ze leveren en verhuren led-schermen voor events en vaste toepassingen, en maken ook videoproducties zoals livestreams en registraties. Waar energie vroeger “gewoon geregeld” was, is stroom de laatste jaren een doorslaggevende factor geworden — bij klanten én bij hun eigen plannen voor groei en nieuwbouw.

Efficiëntie als standaard

ABC Scherm groeide van hardware leveren naar meedenken en compleet ontzorgen: draaiboeken maken en zorgen dat alles gebruiksvriendelijk én storingsvrij draait op locatie. Energie wordt daarbij steeds vaker een randvoorwaarde. Bij klanten sturen ze daarom op slim gebruik: lichtsterkte, draaitijden en efficiëntere instellingen, zodat een scherm past binnen het beschikbare vermogen.

Groeien zonder zwaardere aansluiting

Bij hun nieuwe pand liep ABC Scherm tegen netcongestie aan. Een aansluiting die binnen 26 weken rond zou moeten zijn, liet in de praktijk meer dan anderhalf jaar op zich wachten — zonder harde einddatum. Daarom kiezen ze bewust voor een lager basisvermogen (onder 3×80A) en bouwen ze hun groei om een andere logica heen: niet wachten op extra stroom, maar zorgen dat pieken geen probleem zijn.

Piekmanagement in de praktijk

De oplossing zoeken ze in maatregelen waar ze zélf grip op hebben: accupacks/batterijopslag, slim laden op rustige momenten en verbruik zo plannen dat pieken kleiner worden. Zonnepanelen zien ze vooral als extra steun om buffers te voeden en minder afhankelijk te zijn van het net. Het uitgangspunt is simpel: meten wat je gebruikt, pieken voorkomen en opslag slim inzetten.

Ondernemen met onzekerheid

Bastiaan is pragmatisch: je kunt pas goed plannen als je weet waar je aan toe bent. De grootste frustratie is niet een “nee”, maar het ontbreken van concrete mijlpalen. Liever een duidelijke afwijzing dan maandenlang in afwachting zijn van een datum. Ondertussen zoekt hij veel zelf uit, leert van andere ondernemers en stelt kritische vragen aan leveranciers. Want energie-oplossingen zijn vaak maatwerk — en de markt voelt soms nog te veel “subsidiegedreven” in plaats van echt technisch doordacht.

Grip, eerlijkheid en samenwerking

In dit verhaal komen vooral grip, eerlijkheid en samenwerking terug. Bastiaan ziet kansen in energiehubs en onderlinge afstemming, maar alleen als het praktisch wordt: wie doet mee, hoe kom je met elkaar in contact, en welke afspraken zijn er wél mogelijk? Ook vindt hij dat de risico's van netcongestie niet alleen bij ondernemers mogen landen, terwijl er wél elektrificatie wordt gevraagd. Tegelijk wil hij dat ondernemers meer zeggenschap krijgen: wie de gevolgen merkt, moet kunnen meedenken over oplossingen en keuzes.

De route vooruit

De komende tijd wil ABC Scherm de nieuwe locatie stabiel laten draaien met een slimme mix van laag basisvermogen, piekopvang via opslag en meer automatisering in energiesturing. Zijn advies aan andere ondernemers: breng je pieken in kaart, ontwerp op basis van wat je zeker weet, en deel ervaringen — bijvoorbeeld via een ondernemersnetwerk zoals de Industriële Kring Gorinchem. Begin met wat je zelf kunt sturen, maar blijf samenwerken aan het grotere systeem.

Portret uit de regio

Duurzame energiebronnen in de regio

Het toekomstige energiesysteem in de Alblasserwaard bestaat uit verschillende bronnen en technieken. Samen vormen zij de bouwstenen voor een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam energiesysteem.

Elektriciteitsopwek

Zonne-energie

Zonnepanelen spelen een belangrijke rol in de energietransitie. Vooral grote daken van bedrijven en agrarische gebouwen bieden kansen. Niet alle daken zijn echter geschikt; technische beperkingen en netaansluitingen kunnen de realisatie bemoeilijken. Op het nieuwe bedrijventerrein Groote Haar worden zonnepanelen op daken verplicht.

Windenergie

Windenergie kan relatief veel elektriciteit produceren met een beperkt aantal installaties. In de regio staan al enkele grote windturbines en er wordt onderzocht of uitbreiding mogelijk is bij Gorinchem noord. Daarnaast wordt ingezet op middelgrote turbines op bedrijventerreinen en kleinere turbines op agrarische erven (ook wel boerenerfmolens genoemd). Deze kunnen op kleinere schaal bijdragen aan de lokale energievoorziening.

Biogas en agrarische energie

De productie van biogas biedt kansen om de sterke agrarische sector van de Alblasserwaard te verbinden met de energietransitie. Mest en andere organische reststromen kunnen via vergisting worden omgezet in biogas. Dit vermindert methaan- en stikstofemissies uit mest en levert tegelijk duurzaam gas op.

In Molenlanden hebben diverse agrariërs inmiddels vergunningen en subsidies aangevraagd voor mestvergistingsinstallaties. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor een collectief mestvergistingsproject.

Het geproduceerde gas kan worden ingevoerd in het gasnet als groen gas. Biogas kan daarnaast via een warmtekrachtkoppeling (WKK) flexibel worden ingezet om elektriciteit op te wekken wanneer er weinig zon- of windenergie beschikbaar is. Daarmee kan biogas zowel bijdragen aan verduurzaming van de landbouw als aan een flexibeler en robuuster energiesysteem.

Agrarische energiehubs

In Molenlanden bevinden zich circa 350 agrarische bedrijven, waarvan naar schatting ongeveer 200 geschikt zijn om te functioneren als agrarische energiehub. Door zonne-energie op daken, kleinschalige erfwindmolens en batterijopslag te combineren, kunnen agrarische ondernemers lokaal energie opwekken en inzetten. Dit kan helpen om netcongestie te verminderen en tegelijkertijd een aanvullend verdienmodel voor boeren te creëren.

Agrarische energiehubs vormen daarmee een kansrijke bouwsteen voor het regionale energiesysteem.

Warmtebronnen

Aquathermie

Aquathermie kan een rol spelen als duurzame warmtebron door warmte te winnen uit water, bijvoorbeeld uit afvalwater of oppervlaktewater. In Gorinchem wordt warmte uit de rioolwaterzuivering al gebruikt voor het warmtenet. In Molenlanden is aquathermie onderzocht, maar door de lage bebouwingsdichtheid en hogere kosten is toepassing daar minder vanzelfsprekend.

Geothermie

In Gorinchem zou ondiepe geothermie op langere termijn een bron voor warmtenetten kunnen zijn. In Molenlanden vormen de lage bebouwingsdichtheid en hoge investeringskosten voorlopig een belemmering.

Restwarmte

Restwarmte vanuit de industrie kan op termijn mogelijk gebruikt worden als bron voor een warmtenet.

Flexibiliteit en nieuwe energiedragers

Waterstof

Waterstof kan een rol spelen in sectoren waar elektrificatie moeilijk is, zoals zware industrie en transport. Overtollige duurzame elektriciteit kan worden gebruikt om waterstof te produceren, die later weer kan worden ingezet als energiebron.

De gemeente Gorinchem heeft samen met partners in 2025 een verkenning gestart naar de mogelijkheden voor een regionale waterstofhub. Daarbij wordt onderzocht welke rol waterstof kan spelen in het regionale energiesysteem. Waterstof wordt vooral gezien als aanvulling op elektrificatie en als mogelijke oplossing voor netcongestie, met name voor energie-intensieve bedrijven. De nabijheid van het TenneT-onderstation Arkel en koppelkansen met bestaande infrastructuur maken de regio mogelijk geschikt voor de ontwikkeling van een lokale of regionale waterstofhub.

Energieopslag

Opslag wordt steeds belangrijker in een energiesysteem met veel zon en wind. Energie kan worden opgeslagen in batterijen, warmtebuffers of via waterstofproductie. Opslag helpt om overschotten aan energie op te vangen en later weer te gebruiken.

Kernenergie

Naast hernieuwbare energiebronnen wordt in Nederland ook gekeken naar de mogelijke rol van kernenergie in het toekomstige energiesysteem. De provincie Zuid-Holland onderzoekt bijvoorbeeld de mogelijkheden van Small Modular Reactors (SMR's).

Voor de Alblasserwaard speelt kernenergie op dit moment geen directe rol in de regionale plannen. De gemeente Gorinchem heeft aangegeven geen ruimtelijke mogelijkheden te zien binnen haar grondgebied. De gemeente Molenlanden volgt de ontwikkelingen rond SMR's met interesse en staat open voor het verkennen van mogelijke kansen. Landelijke en provinciale ontwikkelingen worden daarom gevolgd, omdat deze invloed kunnen hebben op de toekomstige energievoorziening.

BLES2032: vertrouwen als brandstof voor verandering

In het kort

BLES2032 is een bewonersinitiatief in Bleskensgraaf dat de energietransitie bewust dichtbij houdt. Niet starten bij abstracte doelen, maar bij vragen die mensen thuis hebben: waar sta ik nu, wat past bij mijn huis en portemonnee, en wat is een logische volgende stap? Het is geen club van alleen techneuten: er zit een mix in van techniek, financiën, communicatie en dorpsgevoel. Juist daardoor komt er beweging.

Het recept: de juiste mensen, de juiste plek

De start was verrassend simpel: een A4'tje, een lijst namen en bellen. Niet op zoek naar de vaste kring, maar naar mensen met verschillende achtergronden die elkaar aanvullen. En minstens zo belangrijk: een plek die uitnodigt om vrij te denken en energie te maken. Zo ontstond een groep die niet alleen plannen bedenkt, maar ook echt wil uitvoeren — met avonden waar inhoud, gezelligheid en onderlinge verbinding hand in hand gaan.

Vier sporen, één dorp dat leert

BLES2032 werkt langs meerdere sporen tegelijk: inwoners, opslag, het bedrijventerrein en mestvergisting/groen gas. Dat lijkt veel, maar het past bij hun aanpak: verschillende doelgroepen vragen verschillende ingangen. Omdat sommige projecten het dorp overstijgen en geld een rol gaat spelen, is een gebiedscoöperatie opgericht: een stevige jas om te kunnen organiseren en investeren, met lokale zeggenschap.

Dorpskracht en rentmeesterschap

In Bleskensgraaf is samen doen geen project, maar een gewoonte. Het verenigingsleven is sterk: mensen zoeken elkaar gemakkelijk op en organiseren dingen met elkaar. BLES2032 bouwt daarop voort door jongeren te betrekken en het initiatief zichtbaar te maken in het dorp. Soms letterlijk: 's avonds verschijnt met lichteffecten het woord BLES2032 op de kerktoren. Dat werkt als een uitnodiging: dit is van ons, en jij kunt meedoen. De onderlaag is rentmeesterschap: zorg voor elkaar en voor de generatie na ons, met praktische stappen die passen bij het leven in het dorp.

Wegwijs in keuzes

Na dorpsavonden zagen ze al snel: je bereikt vooral de koplopers. Daarom gingen ze huis-aan-huis. Het doel is steeds hetzelfde: overzicht geven en keuzes simpel maken, omdat veel mensen verdwalen in de hoeveelheid informatie. Hun vuistregel: als het niet op één A4'tje kan, is het niet goed. Die eenvoud zit in het rotondemodel: je start bij één vraag (wat voor woning heb je en waar sta je nu?) en kiest daarna een logische route, zoals eerst isoleren, advies regelen of kijken naar subsidie en uitvoering. Daarnaast werken ze met vijf woningtypen, met per type een grove routekaart van stappen en kosten richting een beter label. Zo wordt het gesprek concreet, en zetten bewoners sneller een volgende stap.

Samenwerking met de gemeente

In het gesprek is één ding glashelder: de samenwerking met de gemeente is geen bijzaak, maar een sleutel. De rolverdeling is scherp: het initiatief bepaalt de koers, de gemeente faciliteert. Vertrouwen is praktisch gemaakt: afstemmen, samen voorbereiden, elkaar meenemen. En als het schuurt, maken ze het bespreekbaar, zodat er geen ruis ontstaat. Het vraagt ook iets van vrijwilligers: verantwoordelijkheid nemen en professioneel blijven, zodat de gemeente het durft los te laten en het dorp vertrouwen houdt.

Eerst de vraag, dan de oplossing

Jan Boele, voorzitter van BLES2032, vat hun aanpak scherp samen: leg je mensen een probleem voor, dan komen ze met oplossingen terug. Leg je mensen een oplossing voor, dan haken ze af. Daarom kiest BLES2032 voor het open gesprek: luisteren, vragen stellen en het dorp mee laten denken. Dan voelt het van mensen zelf — en dat maakt het draagvlak sterker.

Portret uit de regio

Warmte

De warmtevoorziening in de Alblasserwaard is op dit moment nog sterk afhankelijk van aardgas. In Molenlanden worden vrijwel alle woningen verwarmd met individuele gasketels. Grootschalige warmtenetten of industriële restwarmte zijn daar niet aanwezig. De woningvoorraad bestaat vooral uit grondgebonden woningen met een relatief hoge warmtevraag en lage dichtheid. Daardoor zijn collectieve warmtesystemen tot nu toe vaak niet de meest betaalbare oplossing geweest. Op langere termijn kan lokale productie van biogas mogelijk een rol spelen.

In Gorinchem ligt de situatie anders. Daar is naast individuele gasketels ook een warmtenet aanwezig dat wordt gevoed met restwarmte uit de rioolwaterzuivering. Er is potentie om in de toekomst ongeveer 5.000 woningen op dit warmtenet aan te sluiten, en mogelijk ook grotere voorzieningen zoals het zwembad of het ziekenhuis. Beide gemeenten werken aan een Warmteprogramma, waarin de aanpak staat voor het isoleren en aardgasvrij maken van de wijken en dorpen.

Warmte en elektriciteit raken steeds sterker met elkaar verbonden. Warmtepompen gebruiken elektriciteit om woningen en in veel gevallen ook tapwater te verwarmen. Warmte kan ook helpen om elektriciteit slimmer te gebruiken. Warm water kan bijvoorbeeld worden opgeslagen in buffers. Daardoor kan een warmtepomp extra draaien op momenten dat er veel zonnestroom beschikbaar is en later minder elektriciteit gebruiken. Zo kan warmte helpen om pieken op het elektriciteitsnet te beperken.

Ook warmtenetten kunnen hierin een rol spelen. Met grote warmtebuffers kunnen ze warmte opslaan op momenten dat er veel duurzame elektriciteit beschikbaar is. Omgekeerd kan een warmtenet dat restwarmte gebruikt juist elektriciteit besparen, omdat woningen geen individuele warmtepomp nodig hebben. Zo zorgt een warmtenet dat er minder elektriciteit nodig is en daarom bijvoorbeeld minder transformatorhuisjes in de wijk nodig zijn. Daarom vraagt de warmtetransitie altijd om samenhang met het elektriciteitssysteem. Alleen zo blijven beide systemen betaalbaar en uitvoerbaar.

Mobiliteit

Mobiliteit verandert snel. Elektrisch vervoer groeit sterk en steeds meer auto's, bussen en bestelwagens rijden op elektriciteit. Deze ontwikkeling zal de komende jaren verder versnellen. In Nederland is het doel dat vanaf 2030 alle nieuw verkochte personenauto's volledig elektrisch zijn. Dit vergroot de vraag naar stroom.

Tegelijk biedt elektrisch vervoer ook kansen. Voertuigen kunnen bijvoorbeeld worden opgeladen op momenten dat er veel duurzame energie beschikbaar is. Slim laden kan daardoor helpen om het elektriciteitsnet beter te benutten.

Ruimte

De energietransitie vraagt ook om ruimte. Windturbines, zonnepanelen, transformatorstations, kabels en warmtenetten moeten allemaal ergens worden ingepast.

In de Alblasserwaard is het daarbij belangrijk rekening te houden met het karakter van het landschap. De regio wordt gekenmerkt door open polders, lintdorpen en stedelijk Gorinchem met een historische binnenstad.

Daarom wordt gezocht naar oplossingen die passen bij dit landschap en die zorgvuldig worden ingepast in de omgeving.

Samenwerken aan het energiesysteem van de toekomst

Het energiesysteem stopt niet bij gemeentegrenzen. Energie-infrastructuur en energiemarkten zijn regionaal en nationaal met elkaar verbonden.

Daarom werken verschillende partijen samen aan de energietransitie:

- gemeenten
- provincie
- waterschap
- netbeheerders
- woningcorporaties
- energiecoöperaties
- bedrijven en inwoners

Landelijk wordt gewerkt aan nieuwe vormen van regionale samenwerking waarin energieregio's een rol kunnen spelen.

Deze samenwerking moet ervoor zorgen dat energiebeleid beter wordt afgestemd op de ontwikkeling van het energiesysteem.

Samen op zoek naar warmte – De Donken

Een verbinder in de warmtetransitie

Ralph Moolenaar werkt bij Energie Samen Rivierenland (ESR) en helpt buurten om samen stappen te zetten in de warmtetransitie. Hij maakte de overstap vanuit de jachtbouw, omdat hij dichterbij huis en met meer maatschappelijke betekenis wilde werken. Via energiecoöperatie De Knotwilg raakte hij betrokken bij De Donken in Gorinchem: een wijk waar energiecoöperatie De Knotwilg samen met bewoners onderzoekt hoe zij gezamenlijk kunnen verduurzamen, met oog voor betaalbaarheid en draagvlak.

Van cv-ketelvraag naar wijkoplossing

In De Donken speelt een herkenbare vraag: veel cv-ketels naderen het einde van hun levensduur en bewoners zoeken naar een slimme vervolgstap. Eerst ging het vooral over individuele maatregelen en gezamenlijke inkoop. Tijdens een bewonersbijeenkomst ontstond echter meer animo voor een collectieve oplossing: een zeer lage temperatuur (ZLT) warmtenet. Daarbij gaat “bronwarmte” door de wijk en wordt de temperatuur in huis op het juiste niveau gebracht. In De Donken wordt gekeken naar warmte uit de vijvers rondom de wijk. Om echt te kunnen kiezen, is nu een schetsontwerp nodig: hoe ziet het netwerk eruit, wat kost het, en wat betekent het per woning? ESR werkt daarvoor samen met een consortium van partijen (infra, ontwerp, installateurs en bron-expertise) en met de gemeente Gorinchem, die het schetsontwerp betaalt. In de wijk is ook actief steun opgehaald, onder andere via handtekeningen, zodat het onderzoek door kan.

Meedoen is meer dan instemmen

Wat Ralph drijft is het idee dat bewoners weer meer regie kunnen krijgen. Hij geniet van het moment waarop een wijk niet alleen “klant” is, maar mede-eigenaar van de oplossing: samen besluiten, samen leren, samen kiezen. Hij is ook vasthoudend als het ingewikkeld wordt: toen financiering wegviel en het proces dreigde stil te vallen, bleef hij zoeken naar routes om toch door te kunnen. Voor hem is het belangrijkste dat bewoners niet achteraf verrast worden, maar stap voor stap snappen waar ze ja tegen zeggen. “Dat ze kunnen zeggen: dit is van ons... en we zijn minder afhankelijk,” is voor hem de kern.

Vertrouwen is net zo belangrijk als techniek

In De Donken komt veel samen: betaalbaarheid, draagvlak en toekomstgericht denken. Een collectief warmtesysteem werkt alleen als bewoners vertrouwen hebben dat het eerlijk, uitlegbaar en betaalbaar is. Daarom gaat het niet alleen over techniek, maar ook over communicatie, duidelijke keuzes en een tempo dat bij de wijk past. Ralph ziet dat bottom-up initiatieven veel opleveren, maar dat regels en financiering nog achterlopen: subsidies zijn vaak techniek- of schaalgericht, terwijl wijkinitiatieven juist procesgeld en groei ruimte nodig hebben. Bovendien worden investeringen soms met een te korte financiële horizon doorgerekend, terwijl warmtenetten en leidingen tientallen jaren meegaan. Zijn pleidooi: meer steun voor pilotprojecten in buurten, meer experimenteer ruimte en regels die het doel belonen—betaalbaar van het gas af—niet één techniek.

Wat andere wijken hiervan kunnen leren

De volgende stap is concreet: komen tot een eerste ontwerp en kostenbeeld, zodat bewoners kunnen vergelijken wat een collectief of een individueel warmtesysteem betekent voor hún woning en portemonnee.

Ralphs tips voor andere wijken:

- Begin klein en dichtbij: ga de wijk in, luister en bouw vertrouwen.
- Gebruik bestaande netwerken (buurtapps, sleutelfiguren) om mensen te bereiken.
- Maak het snel concreet met een ontwerp en een rekenvoorbeeld per type woning.
- Zoek samenwerking met gemeente en uitvoerende partijen, zodat plannen ook echt uitvoerbaar worden

Portret uit de regio

EnerGiessen – zoeken naar een nieuw collectief

In het kort

In Giessenburg werkt EnerGiessen aan één grote vraag: hoe houden we warmte straks betaalbaar en haalbaar voor iedereen? Een groep bewoners dook de afgelopen jaren in techniek én in communicatie, omdat “het elk huis raakt”. Deelnemers Huib Glerum en Jan Smeekes zoeken niet alleen naar oplossingen, maar ook naar een verhaal dat de woonstraten bereikt.

Het verhaal van de waterpomp

Huib en Jan leggen hun zoektocht uit met een beeld dat iedereen begrijpt. Vroeger had ieder huis een eigen waterpomp. Later kwam het waterleidingnet: één collectief systeem, betrouwbaar en voor iedereen bereikbaar. Met aardgas is het eigenlijk hetzelfde. Het komt als collectieve voorziening tot aan de voordeur. Nu we van het gas af moeten, willen zij voorkomen dat we teruggaan naar een situatie waarin ieder huishouden zijn eigen oplossing moet regelen. Want dan groeien de verschillen. Wie geld, tijd en kennis heeft, komt verder dan wie dat niet heeft. EnerGiessen zoekt daarom naar oplossingen die eerlijk uitpakken, én naar woorden die dat verhaal begrijpelijk maken.

Van enquête naar dorpssteam

Het initiatief begon met een enquête en een drukbezochte bijeenkomst in De Til. Daaruit ontstond een vaste groep bewoners. Met begeleiding van Buurkracht kreeg het plan vorm. Al snel bleek dat informeren alleen niet werkt. Een prijsvraag in een huis-aan-huisblad leverde nauwelijks reacties op. De les was duidelijk: dit onderwerp leeft niet vanzelf. Wie mensen wil bereiken, moet aansluiten bij plekken waar ze al zijn — in de buurt, bij verenigingen, in de straat.

Meedoen is de maatstaf

In hun verkenning passeerden warmtenetten, buurtbatterijen, biogas, waterstof en zelfs kleine kerncentrales. Technisch is veel mogelijk. Maar steeds kwam dezelfde vraag terug: kan iedereen meedoen? Een individuele warmtepomp is voor de één logisch, voor de ander financieel onhaalbaar. Huurders zijn afhankelijk van hun verhuurder. En als koplopers individueel investeren, wordt een collectieve oplossing lastiger rond te rekenen. Hier ligt voor EnerGiessen de kern: hoe voorkom je dat de energietransitie ongelijkheid vergroot?

Waarom het niet vanzelf landt

Draagvlak ontstaat niet automatisch. Zolang keuzes niet concreet zijn, blijft het verhaal abstract. Veel bewoners komen pas in beweging bij een natuurlijk moment: een verbouwing, verhuizing of vervanging van een installatie. Daar komt bij dat de werkgroep niet het gemiddelde van het dorp vertegenwoordigt. De actieve kern bestaat vooral uit bewoners die al stappen hebben gezet. De ‘gewone woonstraat’ blijkt lastiger te bereiken.

Wat wél werkt: de straat als startpunt

Toch zien Huib en Jan kansen. In straten met vergelijkbare woningen kunnen burens veel van elkaar leren. Niet via folders, maar door bij elkaar binnen te kijken en ervaringen te delen. Dat maakt het concreet. Huurwoningen bieden bovendien schaal. Maar zonder samenwerking met verhuurders en corporaties blijft echt tempo maken moeilijk.

Collectief of ieder voor zich?

Na drie jaar is de groep kleiner geworden. Er ligt een rapport, maar de volgende stap is nog niet gezet. Toch is er iets in beweging gekomen: bewoners die anders nooit samen aan tafel zaten, hebben met elkaar nagedacht over de toekomst van hun dorp. De vraag die blijft hangen is eenvoudig: gaan we van een ontzorgd collectief systeem naar een situatie waarin ieder huishouden het zelf moet regelen? Of lukt het om opnieuw een vorm te vinden waarin ook volgers en huurders kunnen meedoen? Het antwoord is er nog niet. Maar het gesprek is begonnen — en dat begint, zoals EnerGiessen het ziet, achter de voordeur.

Portret uit de regio

Het warmtenet groeit in de wijk – Gildenwijk

Achter elke voordeur een verhaal

Ruben Duinker werkt al 6,5 jaar bij woningcorporatie Poort6 in Gorinchem. Met zijn bouwkundige achtergrond én zijn plezier in contact met bewoners zet hij zich in voor het warmtenet in de Gildenwijk. Hij ziet verduurzaming niet als “een technisch kunstje”, maar als iets dat je samen met mensen moet doen – achter elke voordeur woont iemand.

Van Excel naar warmtenet

In 2020 begon het verrassend simpel: een Excel-sheet met woningen die “ooit” op een warmtenet zouden kunnen. Samen met HVC en de gemeente werd onderzocht wat kansrijk is en wat er nodig is om echt te starten. Een warmtenet vraagt namelijk om grote leidingen in de grond; dat kan alleen als er genoeg ‘startvolume’ is. Poort6 besloot daarom: als huurders instemmen, sluiten we ongeveer duizend woningen in de Gildenwijk aan. Tegelijk is er slim gecombineerd: warmtenet aanleggen én woningen isoleren/ventileren verbeteren, zodat ze geschikt zijn voor verwarmen op lagere temperaturen. En minstens zo belangrijk: bewoners krijgen duidelijke uitleg, met persoonlijke gesprekken en communicatie die echt past bij iedere doelgroep.

Hart en hoofd in balans

Ruben wordt er oprecht blij van, juist omdat het “hart en hoofd” samenbrengt. Zijn drijfveer is persoonlijk: niet alleen omdat het “moet” (klimaatafspraken), maar omdat hij gelooft dat het beter is voor deze wijk en de huurders. En omdat hij voelt dat hoe we met de aarde omgaan niet eindeloos zo door kan. Hij zoekt bewoners bewust op en probeert een band op te bouwen. Want niet iedereen zit te wachten op een ingreep in huis. Sommige bewoners zeggen zelfs: “Doe dit maar als ik er niet meer ben.” “Dan geeft het voldoening om het gesprek aan te gaan,” zegt Ruben, “en uit te leggen waarom dit nú het moment is.” Daarbij kijken we niet alleen naar de huurder van nu, maar ook naar de huurders die hier later gaan wonen. “Met bewoners bouw je vertrouwen op — en dat geeft echt voldoening, omdat het zo persoonlijk is.”

Niet een “mooi project”, maar een basisvoorziening die klopt

In dit verhaal draait veel om samenwerking, rechtvaardigheid en vertrouwen. Het doel is niet “een mooi project”, maar een basisvoorziening die klopt: een warm huis, lagere of beheersbare woonlasten, en woningen die klaar zijn voor de toekomst. Dat vraagt samenwerking (Poort6, HVC, gemeente) met één verhaal, zodat bewoners niet drie verschillende antwoorden krijgen. En het vraagt zorgvuldigheid: fouten mogen gebeuren, maar je moet ze snel zien en oplossen – vóórdat het escaleert. Die aandacht kost tijd en geld, maar voorkomt juist dat wantrouwen groter wordt.

Verantwoord pionieren

Ruben noemt het zelf soms verantwoord pionieren: beginnen met wat nú werkt, terwijl techniek, beleid en uitvoering al doende blijven ontwikkelen. Vanuit die blik kijkt hij ook naar het grotere energiesysteem: kijk lokaal en slim naar bronnen die er al zijn. In Gorinchem komt warmte uit gezuiverd rioolwater (warmte die anders “wegloopt de rivier in”), en hij ziet ook kansen in restwarmte van bedrijven. Zijn tips voor anderen: werk niet vanuit eilandjes, ken elkaars verhaal, en geef mensen op de werkvloer ruimte en vertrouwen om afspraken te maken en te investeren in samenwerking. En: leg keuzes simpel uit, en begin op tijd — richting 2050 moet Nederland van het gas af, dan kun je niet pas vlak voor het einde starten.

Portret uit de regio

Het Warmtenet Gorinchem is een duurzaam warmtesysteem waarbij warmte via ondergrondse leidingen naar woningen en gebouwen gaat, in plaats van via een eigen gasketel. In de Gildenwijk zijn inmiddels zo'n 750 woningen aangesloten op dit nieuwe warmtenet. Ook het stadhuis van Gorinchem is aangesloten: een belangrijke stap richting aardgasvrij en een comfortabele, duurzame woon- en werkomgeving. Het warmtenet groeit door: zo wordt het nieuwe zwembad aangesloten. Dat helpt ook bij netcongestie: doordat het zwembad niet volledig elektrisch hoeft te verwarmen met warmtepompen, is er minder stroomcapaciteit nodig en ontstaat er ruimte voor andere aansluitingen.

Wat betekent dit voor inwoners?

De veranderingen in het energiesysteem gaan niet alleen over grote infrastructuur, nieuwe technologie of regionale plannen. Ze raken ook het dagelijks leven van inwoners. Hoe we onze huizen verwarmen, wanneer we elektriciteit gebruiken en hoe we energie besparen, wordt steeds belangrijker.

Besparen op energie is altijd verstandig. Het verlaagt de energierekening en helpt om het energiesysteem beter in balans te houden. Ook kleine keuzes in het dagelijks gebruik van energie kunnen helpen om het elektriciteitsnet beter te benutten.

Enkele eenvoudige voorbeelden:

- Heb je zonnepanelen? Probeer de stroom die je opwekt zoveel mogelijk direct te gebruiken. Zet bijvoorbeeld de wasmachine of vaatwasser aan overdag, vooral als de zon schijnt.
- Heb je een elektrische auto? Laad deze bij voorkeur op vóór 16.00 uur of na 21.00 uur. Ook zonder zonnepanelen is zonnig weer vaak een goed moment om op te laden.
- Let op sluipverbruik in huis en zet apparaten uit wanneer je ze niet gebruikt.
- Begin met goede isolatie. Dat bespaart energie en verhoogt het comfort in huis.

Voor veel inwoners begint de energietransitie dus bij kleine stappen thuis. Energiecoaches, vanuit de gemeenten, helpen bewoners daarbij met onafhankelijk advies en praktische tips. Ook zijn er subsidies beschikbaar voor het isoleren van woningen.

Tegelijk roept de ontwikkeling van het energiesysteem ook nieuwe vragen op. Over hoe we energie gebruiken, hoe we ruimte maken voor nieuwe oplossingen en hoe we samen keuzes maken voor de toekomst. Dit kan alleen door met elkaar in gesprek te blijven en krachten te bundelen.

Wat betekent dit voor bedrijven?

Ook voor bedrijven verandert het energiesysteem. Elektrificatie, verduurzaming en een voller elektriciteitsnet zorgen ervoor dat energie steeds vaker een onderwerp wordt in bedrijfsvoering en investeringskeuzes.

Steeds meer bedrijven stappen over op elektrische processen, laadpunten voor voertuigen of duurzame energie op het eigen terrein. Tegelijk kan de beschikbare netcapaciteit op sommige plekken beperkt zijn. Daardoor wordt het voor bedrijven belangrijker om bewust om te gaan met energiegebruik.

Slim omgaan met energie kan bedrijven helpen om kosten te besparen en beter gebruik te maken van het bestaande elektriciteitsnet.

Enkele voorbeelden:

- Spreid energiegebruik waar mogelijk over de dag en vermijd piekmomenten.
- Gebruik opgewekte zonnestroom zoveel mogelijk direct in het eigen bedrijf.
- Onderzoek mogelijkheden voor energieopslag of flexibiliteit in processen.
- Werk samen met andere bedrijven op bedrijventerreinen, bijvoorbeeld via energiehubs.

Voor veel bedrijventerreinen ontstaan nieuwe kansen om energie gezamenlijk te organiseren. Door lokaal energie op te wekken, op te slaan en te delen kan het elektriciteitsnet efficiënter worden benut.

Net als bij inwoners vraagt de ontwikkeling van het energiesysteem ook bij bedrijven om samenwerking en nieuwe manieren van denken over energie. Door samen te werken met andere bedrijven, netbeheerders en overheden kunnen nieuwe oplossingen ontstaan die bijdragen aan een toekomstbestendig energiesysteem.

Energiecoaches: van bewustwording naar een haalbare route

Energiecoaches zijn een praktische schakel in de verduurzaming van woningen: ze helpen bewoners stap voor stap vooruit, op een manier die past bij hun huis, portemonnee en wensen. In Gorinchem kunnen inwoners via de gemeente gratis hulp krijgen van vrijwillige energiecoaches. Voor huishoudens met een lager inkomen is er extra ondersteuning, onder andere via de FIXbrigade. Het begint vaak met inzicht en klein beginnen. Zoals energiecoach Hans van der Stroom (van oorsprong autotechnicus) het zegt: 'Alles begint bij bewustwording!'

Van huisbezoek naar logische volgorde

Tijdens een huisbezoek kijkt de coach samen met bewoners wat er al is gedaan, waar de grootste verliezen zitten en welke maatregelen logisch zijn om als eerste te nemen. Boukje is energiecoach en energieprestatieadviseur (EP-adviseur) en benadrukt dat je vaak start met isoleren: 'Je trekt het huis eigenlijk een dikke jas aan.' En omdat comfort en gezondheid ook tellen: 'Die dikke jas moet ook kunnen ademen' — dus ventilatie hoort erbij. Daarbij is het altijd maatwerk: soms is iets technisch "slim", maar past het niet bij hoe een woning is afgewerkt of bij wat bewoners praktisch kunnen en willen doen.

Kleine maatregelen, groot effect

Energiecoaches helpen niet alleen met techniek, maar ook met gedrag. Hans: 'Het leuke van dit werk is om mensen bewust te maken van hun gedrag. Mensen die een woning huren en een vaste prijs betalen, hebben vaak minder inzicht in het exacte energieverbruik. Door hen te helpen ander gedrag te ontwikkelen, kunnen ook deze mensen energie besparen.' Denk aan kleine, praktische dingen die snel effect hebben: gordijnen die niet over de radiator hangen, radiatorfolie of een radiatorventilator, en simpele bewustwording van sluipverbruik.

Rekening omlaag, comfort omhoog – én aansluiten op wijkplannen

Boukje ziet dat bewoners om verschillende redenen advies vragen: "Mensen hebben uiteenlopende redenen om een advies te vragen, zoals de rekening omlaag brengen, meer comfort of bijdragen aan een beter milieu." Belangrijk is ook dat het advies aansluit op wat er in de wijk speelt: "Het is belangrijk dat bewoners weten wat de gemeente in hun wijk van plan is, deze plannen worden in het advies meegenomen."

Onafhankelijk advies met praktisch vervolg

Ook als bewoners al een plan hebben, kan een coach nog helpen: "Zelfs als mensen al een duidelijk idee hebben wat ze willen, kan ik altijd nog kennis bijbrengen of tips geven." Boukje raadt daarom aan om het gesprek vooral te benutten: "Ik raad mensen altijd aan een gesprek met een, door de gemeente betaalde, energiecoach aan te vragen... je kunt op deze manier ook je eigen plannen nog eens laten beoordelen." En ze is daar heel helder over: "Ik ben geen verkoper... Wat ik kan doen is mensen zo goed mogelijk adviseren. Zelf bepalen ze uiteindelijk wat ze willen aanschaffen."

Van weten naar doen

De inzet van energiecoaches is ook breed toepasbaar: van koop- en huurwoningen tot doelgroepen die extra ondersteuning nodig hebben. Hans heeft bijvoorbeeld een aantal dagdelen bij de Voedselbank gezeten, waarbij hij – vooraf afgestemd – klanten in korte gesprekken van ongeveer tien minuten sprak. Hij legde uit wat een energiecoach en de FIXbrigade kunnen betekenen, waarna mensen zich direct konden aanmelden. Zo wordt verduurzaming niet alleen iets om over te praten, maar ook iets wat meteen in gang wordt gezet.

Portret uit de regio

Samen bouwen aan het energiesysteem van morgen

De energietransitie in de Alblasserwaard staat niet stil. Nieuwe technologie, een veranderende energiemarkt en een voller elektriciteitsnet zorgen ervoor dat het energiesysteem snel verandert. Tegelijk wordt steeds duidelijker dat de energietransitie niet alleen gaat over het opwekken van meer duurzame energie, maar ook over hoe we energie gebruiken, opslaan en verdelen.

De opgave verschuift daardoor steeds meer naar het versterken en goed organiseren van het regionale energiesysteem. Dat betekent dat energieproductie, energiegebruik, ruimte en infrastructuur beter op elkaar moeten worden afgestemd, niet alleen binnen gemeenten, maar ook in afstemming met omliggende regio's. Door slim om te gaan met het elektriciteitsnet en goed samen te werken, kan de regio stap voor stap vooruit blijven gaan.

De portretten in dit document laten zien dat die verandering al in volle gang is. In dorpen, wijken, bedrijven en bewonersinitiatieven zoeken mensen naar nieuwe oplossingen en manieren om samen te werken. Soms klein en praktisch, soms groter en complexer. Maar altijd vanuit dezelfde vraag: hoe houden we energie in de toekomst betaalbaar, betrouwbaar en duurzaam?

De energietransitie raakt iedereen. Daarom vraagt de ontwikkeling van het energiesysteem niet alleen om technische oplossingen, maar ook om samenwerking en gesprek. Door ervaringen te delen, samen te leren en vragen te blijven stellen kan de regio verder bouwen aan het energiesysteem van morgen.

De komende jaren zullen er nieuwe keuzes gemaakt moeten worden over energiebronnen, infrastructuur, ruimte en energiegebruik. Door die keuzes stap voor stap en in samenhang te maken, en daarbij ook regionaal samen te werken waar netwerken en opgaven elkaar raken, kan de Alblasserwaard blijven bouwen aan een energiesysteem dat past bij de regio en bij de mensen die er wonen en werken.

De regio werkt daar al aan met projecten rond windenergie, zonne-energie, warmte, energiehubs, flexibiliteit, netbewust bouwen én het versterken van de energie-infrastructuur. Door deze samenhang verder te versterken, ook in samenwerking met omliggende gebieden, kan de Alblasserwaard ruimte houden voor woningen, bedrijven en een betrouwbaar energiesysteem voor de toekomst.

Vragen voor de toekomst van het energiesysteem

De energietransitie in de Alblasserwaard gaat steeds meer over het goed organiseren van het regionale energiesysteem. Nieuwe technologie, een voller elektriciteitsnet en veranderend energiegebruik zorgen ervoor dat het energiesysteem snel verandert. Tegelijkertijd blijft energiebesparing een belangrijke eerste stap: wat we niet gebruiken, hoeven we ook niet op te wekken of te transporteren.

Dat brengt de komende jaren verschillende vragen en keuzes met zich mee. Niet op alle vragen is al een definitief antwoord. Ze helpen vooral om richting te geven aan de keuzes die de regio de komende jaren samen moet maken.

Hoofdvragen

- Hoe kunnen we energiegebruik verminderen en energie zo efficiënt mogelijk inzetten?
- Hoe zorgen we voor een goede overgang van aardgas naar duurzame energie?
- Hoe wordt het energiesysteem daadwerkelijk een regionaal energiesysteem, waarbij inwoners, bedrijven en organisaties zich betrokken en mede-eigenaar voelen en hieraan een bijdrage willen leveren?
- Hoe brengen we opwek en gebruik dichterbij elkaar?

Elektriciteit en netcapaciteit

- Hoe zorgen we dat het elektriciteitsnet geen rem wordt op woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming?
- Welke rol kunnen flexibiliteit, energieopslag en energiehubs spelen om het bestaande elektriciteitsnet beter te benutten?

Warmte en energiegebruik

- Welke warmteoplossingen passen het best bij de dorpen, wijken en bedrijventerreinen in de regio?
- Hoe zorgen we dat de warmtetransitie betaalbaar en uitvoerbaar blijft voor bewoners en bedrijven?
- Hoe stimuleren we energiebesparing bij bewoners en bedrijven?

Ruimte en regionale samenwerking

- Hoe passen we energie-infrastructuur en energieprojecten zorgvuldig in het landschap van de Alblasserwaard in?
- Hoe organiseren we samenwerking tussen inwoners, bedrijven, energiecoöperaties en overheden?

Samen verder bouwen aan het energiesysteem

De antwoorden op deze vragen zullen de komende jaren stap voor stap vorm krijgen. Door samen te werken, kennis te delen en ontwikkelingen te blijven volgen kan de regio verder bouwen aan een energiesysteem dat past bij de Alblasserwaard. Daarbij is het belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven en samen naar oplossingen te zoeken die aansluiten bij landelijke ontwikkelingen.

Colofon

Een uitgave van
RES Regio Alblasserwaard

Beeld
Joost Verweij, NPRES, AI en aangeleverd

maart 2026

